

Religiewetenschappelijke benadering voor het voortgezet onderwijs

MANON MEIJER EN JOËL VALK

Wanneer een eerstejaars studente toegepaste natuurkunde in september de collegezaal inloopt, dan heeft zij een goed vermoeden van wat haar te wachten staat. Zij heeft tenslotte een paar maanden daarvoor haar vwo-diploma gehaald, met in haar vakkenpakket het vak natuurkunde. Haar ervaringen bij dit vak op de middelbare school hebben haar enthousiasme voor de universitaire studie natuurkunde opgewekt.

Voor een eerstejaars student religiewetenschap mist een soortgelijk natuurlijk verloop van middelbare school naar universiteit. Ten eerste is het niet vanzelfsprekend dat jongeren op middelbare scholen überhaupt les krijgen in de schoolvakken die nu bekend staan als godsdienst en levensbeschouwing (GL). Ten tweede verschilt de inhoud en vakdidactische benaderingen van GL van school tot school. Op veel middelbare scholen in Nederland is geen representatie van religie als onderzoeksveld als dusdanige studiemogelijkheid aanwezig. Niet zoals dit het geval is bij velden als wiskunde, natuurkunde, aardrijkskunde en geschiedenis. Het *Nederlands Genootschap voor Godsdienstwetenschap* (NGG) hoopt daarom een brug te slaan tussen universiteiten en het voortgezet onderwijs.

Samenwerking tussen religiewetenschappers en vo-docenten

De *Werkgroep Religiewetenschap en Onderwijs*, bestaande uit (religie-)wetenschappers die werkzaam zijn op universiteiten en/of middelbare scholen, heeft zich sinds 2017 aangesloten bij het NGG. Een belangrijk uitgangspunt van de werkgroep is, dat kennis over de diversiteit van religie essentieel is om de wereld van de 21^e eeuw te begrijpen. De eigen mening omtrent religie of religiositeit is natuurlijk altijd aanwezig bij een persoon, maar deze staat los van de kennis die noodzakelijk is om de wereld te duiden. Alle mensen in de pluriforme samenleving hebben hulpmiddelen nodig om religie beter te begrijpen. Hier ligt een belangrijke taak voor alle middelbare scholen. Voor ons als werkgroep ligt de focus op hoe religie werkt.

Enkele vragen die hierbij naar voren komen, zijn:

- Welke relatie heeft religie tot andere onderdelen van de samenleving, zoals recht, politiek, economie en wetenschap?
- Welke rol speelt religie in het dagelijks leven (*lived religion*)?
- Hoe kan religie als cultuurverschijnsel geïnterpreteerd worden?
- Op welke wijze worden religieuze fenomenen seculier getransformeerd (denk aan: *The Passion*, Boeddhabeelden, pelgrimages, popcultuur, etc.)?

Een belangrijk uitgangspunt van de werkgroep is dat kennis over de diversiteit van religie essentieel is om de wereld van de 21e eeuw te begrijpen.

Binnen het huidige schoolsysteem is GL geen verplicht vak, zonder vaststaand curriculum en wordt het bij hoge uitzondering onderwezen binnen het voortgezet openbaar onderwijs. Het NGG zet zich daarom in om docenten te bereiken vanuit verschillende domeinen. Dit gebeurt aan de hand van conferentiepanelen en studiedagen. De werkgroep krijgt jaarlijks een dagdeel toebedeeld tijdens de internationale conferenties van het NGG. Deze panelen zijn specifiek gericht op het onderwijs en toegankelijk voor niet-leden, zoals docenten en geïnteresseerde wetenschappers.

Het panel in november 2019 stond in het teken van op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd onderwijsmateriaal. De universiteiten uit Groningen, Leiden en Utrecht presenteerden wetenschappelijk onderbouwd lesmateriaal over onder meer de *hadj*, het aanleren van onderzoeksvaardigheden en controverses in de samenleving omtrent moskeebouw in Nederland. Het delen van materiaal en ervaring, zorgde voor meer inzicht in de methodologie voor zowel aanwezige docenten als onderzoekers. Conferentiepanelen als deze sluiten aan bij de wens van de werkgroep om samenwerking tussen religiewetenschappers en vo-docenten rond de ontwikkeling van vernieuwend lesmateriaal stimuleren.

Studiedagen

Tijdens de studiedagen voor docenten ligt de nadruk meer op de onderwijspraktijk. In september 2019 heeft de werkgroep bijvoorbeeld de studiemiddag *Instareligion in de klas* georganiseerd, met twee lezingen en twee workshops. Aan de orde kwam de rol van religieus beeldmateriaal in de hedendaagse (seculiere) beeldcultuur van sociale media. Hierbij werd gekeken hoe je dit als docent samen met je leerlingen waar kunt nemen en hoe je dat in je les zo goed mogelijk in kunt zetten. Een thematiek als deze overstijgt vakspecifieke kennis van

docenten en kan zowel de eigen lessen verrijken als multidisciplinair ingezet worden binnen de school.

Het doel van de activiteiten die door de *Werkgroep Religiewetenschap en Onderwijs* georganiseerd worden, is docenten handvatten meegeven om vanuit een religiewetenschappelijk perspectief en met religie-didactische vaardigheden de pluriforme samenleving te kunnen duiden binnen hun eigen vakgebied. Met de hoop dat, wanneer jongeren leskrijgen van deze docenten, zij beter voorbereid zijn op de religieus pluriforme samenleving waarvan zij deel uit maken. En dat aanstaande studenten religiewetenschappen, net als de studente toegepaste natuurkunde, een goed vermoeden hebben van de studiemogelijkheden rondom religie en religiositeit op hbo's en universiteiten.

Voor meer informatie over het NGG en de Werkgroep Religiewetenschap en Onderwijs: www.godsdienstwetenschap.nl